

Rimantas Sliužinskas

Uniwersytet Kłajpedzki, Litwa

Związki między litewskimi i polskimi pieśniami ludowymi: perspektywa ogólna

Wprowadzenie

W ostatnich dziesięcioleciach litewscy etnomuzykolodzy osiągnęli znaczące wyniki w badaniu cech folkloru muzycznego poszczególnych regionów etnograficznych Litwy. Porównawcze badania etnomuzykologiczne poświęcone Litwinom i narodom sąsiednim nie cieszą się jednak jeszcze zbyt dużą popularnością, mimo iż wydaje się, że tylko w taki sposób można prześledzić genezę i rozwój tradycyjnych melodii naszego kraju, różnorodne wpływy historyczne i regionalne, wreszcie – zależności między lokalną odrębnością a uniwersalnymi cechami ludowej twórczości muzycznej.

Tradycyjna kultura muzyczna Auksztotów, Żmudzinów i Dzuków, słynących z niepowtarzalnych pieśni ludowych, jawi się nam jako wyjątkowa, dopóki nie stwierdzimy, że w innych krajach również istnieją popularne dwugłosowe pieśni ludowe, rozbrzmiewające w interwałach sekundy, podobnie jak nasze *sutartinės*, a melodie pieśni Dzuków o żniwach są śpiewane gdzieś nad Morzem Adriatyckim. Nie sposób nie dostrzec faktów świadczących o pewnym powiązaniu naszych pieśni

ludowych z przejawami ludowej myśli muzycznej krajów sąsiednich (czy też niekiedy nawet dość odległych). Należałoby się zainteresować pieśniami ludowymi innych narodów i poszukać w nich wspólnych cech, które mogłyby wskazywać na związki zachodzące pomiędzy nimi a tradycyjnymi pieśniami litewskimi.

Największy wkład w badanie porównawcze litewskiego i polskiego folkloru muzycznego wnieśli profesor Gustaw Juzala-Deprati oraz autor niniejszego artykułu. Najważniejsze prace badawcze G. Juzala-Deprati dotyczą cech różnych typów litewskich i polskich pieśni ludowych. Publikacje ukazały się w następujących językach: polskim (Juzala-Deprati 2006; 2007a; 2010a), litewskim (Juzala-Deprati 2003a), niemieckim (Juzala-Deprati 2003) i angielskim (Juzala-Deprati 2010b). Na szczególną uwagę zasługują opracowania na temat obrzędowych pieśni kalendarzowych na Boże Narodzenie–Adwent (Juzala-Deprati 2007; 2013) i Wielkanoc w angielskiej (Juzala-Deprati 2010) i polskiej wersji językowej (Juzala-Deprati 2013). Metody porównawcze i historyczne w badaniach cech pieśni litewskich i polskich stosuje również autor niniejszego artykułu. Efektem jego badań są opracowania w językach polskim (Sliužinskas 2007; 2008; 2015a), angielskim (Sliužinskas 2009a; 2018), rosyjskim (Слюжинскас 2015), litewskim (Sliužinskas 2004; 2006). Wyróżnia on cechy obrzędów ślubnych (Sliužinskas 2017) czy też bożonarodzeniowo–adwentowych (publikacja w języku białoruskim Слюжынскас 2020). Ponadto w języku polskim ukazały się jego opracowania na temat muzyki instrumentalnej (Sliužinskas 1998) i podsumowujące lokalne badania nad społecznymi aspektami litewskiego i polskiego samostanowienia narodowego (Sliužinskas 2009).

Trochę historii

W roku 1995 zostałem zaproszony do odwiedzenia archiwum folkloru muzycznego w Instytucie Muzykologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Podjąłem się upowszechniania zbiorów pieśni ludowych,

nagranych na terenie województwa suwalskiego w roku 1959. Niektóre z nich śpiewano po polsku, inne po litewsku. Litewskie nagrania od prawie 40 lat pozostały nieodczytane. Spisałem na papierze teksty i melodie kilkuset litewskich pieśni ludowych i przetłumaczyłem ich treść na język polski. Następnie wspólnie z dyrektorem tego archiwum – profesorem Ludwikiem Bielawskim (1929–2024), profesorką Anną Czekanowską (1929–2021) oraz doktorem Piotrem Dahligiem (dziś profesorem), zastanawialiśmy się nad potrzebą podjęcia studiów porównawczych litewskich i polskich pieśni ludowych. Otrzymawszy pozwolenie na przywiezienie na Litwę kopii wszystkich moich nagrań pieśni polskich i litewskich oraz transkrypcji, obiecałem kontynuować badania.

Tak rozpoczęła się praca nad przygotowaniem monografii, wydanej na Uniwersytecie Kłajpedzkim, która stała się dopiero początkiem obszernego i trudnego do opracowania dzieła (Sliužinskas 2006):



W późniejszych badaniach skoncentrowałem się na folklorze muzycznym innych narodów słowiańskich – rosyjskim, białoruskim, a od 2015 roku – ukraińskim, natomiast polskie pieśni pozostawały na marginesie moich zainteresowań. Niniejszy artykuł jest świadectwem powrotu do wcześniejszych badań i ma na celu zachęcenie do odnowienia studiów porównawczych nad pieśniami litewskimi i polskimi.

Melodyczne podobieństwo litewskich i polskich pieśni ludowych

Związki litewskich i polskich pieśni ludowych są zauważalne na wiele sposobów. Mogą to być analogiczne wątki tekstów pieśni, same teksty, melorytmiczne układy melodii, a nawet identyczne melodie. Wiele elementów, które mogłyby być przedmiotem wspólnych badań prowadzonych przez litewskich i polskich etnomuzykologów pozostaje nieodkrytych.

Zaprezentuję kilka identycznych melodii litewskich i polskich pieśni ludowych. Omówię szczegółowo jeden przykład, w którym występują podobieństwa zarówno w tekście poetyckim, jak i melodii. Pieśni polskie rozpoczynające się incipitami „Oj siadaj, siadaj, kochanie moje..”, „Powiedz Kasiunia, powiedz kochana...”, „Siadaj Kasiunia (Damunia), siadaj kochana...”, „Siadaj, nie gadaj, ślicznie kochanie...”, a odpowiadają im litewskie z tekstem *Ruoškis, mergele, ruoškis, jaunoji* [Przykład 1].

[14^m]

Oj sia-daj sia - daj, ko - cha - nie mo - je, // Nic płą - ka - nie
 Nie po mo-że, wro-ne ko-ni sto-ją w wozie po-za - prze-ga - ne.

♩ = 108

Ruoš - kis, mer - ge - le, ruoš - kis, jau - no - ji, jau žir - ge - liai

su - kin - ky - ti ties var - te - liai su - sta - ty - ti ruoš - kis, mer - ge - la.

Przykład 1. Pieśń weselna w języku polskim i litewskim śpiewana przed wyjściem do kościoła. Sygn. AFT 5017(23) i KTR 117(134)¹.

Struktura i kształt melodii tych utworów są niewątpliwie bardzo podobne. Ponadto, zarówno w polskim, jak i litewskim tekście tych pieśni pojawia się charakterystyczny dialog między panną młodą a gośćmi weselnymi, którzy namawiają ją, aby jak najszybciej wsiadła do powozu i pojechała do kościoła. Młoda kobieta zwleka i próbuje zyskać na czasie, mówiąc po każdym przypomnieniu, że nie zdążyła podziękować za swoją młodość wielu osobom – matce, ojcu, siostrom, braciom, a także przedmiotom – na przykład wiankowi rucianemu. Należy tutaj podkreślić, że tylko w tekstach polskich występują warianty, w których panna młoda pragnie podziękować także progowi chaty (jest to ważny symbol przejścia do nowego życia) i piecowi w chacie (znów głęboki symbol ciepła domu rodzinnego). W tekstach litewskich nie ma takich symboli, więc nasuwa się przypuszczenie, że teksty polskie są starsze.

Poniżej przytoczę przykłady licznych analogii zauważalnych między melodiami wybranych polskich i litewskich pieśni ludowych.

¹ Skróty sygnatur rozwinęto na s. 49.

1. Pieśni prac polowych²

a) żniwne

$\text{♩} = 108$
 O - bu - dza - ła o - bu - dza - ła ta - tu - ni
 ra - niu - sień - ko.

$\text{♩} = 84$
 Pū - tē vē - jas pū - tē vē - jas vē - je - lis ā - žuo - lē - lin.

Przykład 2. Pieśń polska *Obudzała, obudzała tatuni* (Powąłem żytko, powąłem, Do domu żytko w gościna, Wylatała, wylatała ptaszerka (lastańka)) i litewska *Pūtē vējas, pūtē vējas, vejelis*. Sygn. KTR 178(70) i KTR 77(119).

² W artykule opieram się na klasyfikacji gatunkowej obowiązującej w etnomuzykologii litewskiej, która w wielu przypadkach różni się od sposobów gatunkowego porządkowania pieśni stosowanych przez badaczy polskich.

$\text{♩} = 74$

① ③ ③ ②

Jak ja bę-dę żyt-ka ża-ła, na tej gó-rze, na wy-so - kiej.

① 2-5 ② 4 5

Tempo rubato $\text{♩} = 63$

Vai aš pjau - nu ru - ge - lius ja - n kal -

3

ne - lio, an a - ukš-to - jo.

Przykład 3. Pieśń polska *Jak ja będę żytką żała* i litewska *Vai aš pjaunu rugelius*. Sygn. LTR 4562(127) i ČtDzM 51 = KF 4343(4).

b) dożynkowe

$\text{♩} = 104$ ① — ② ③ —

Po-ża-li ży-to, to chwa-ła Bo-gu, pój-dziem do pa-na dzie-ko-wać Bo-gu.

① 5 ② 3 8 ③ 8

Plon ży - ta, plon ze wszyst - kich stron.

$\text{♩} = 63$

Nu- pjo- vėm ru- gius, nu- pjau- sim kvie- čius, ei - sim pas po - nus

pa - ka - juos pa - čiuos. Pjauk ir i ru - gius, pjauk kluo - ną krauk.

Przykład 4. Pieśń z tekstem polskim *Pożali żyto, to chwała Bogu* i litewskim *Nupjovėm rugius, nupjausim kviečius*. Sygn. KTR 117(150) i KTR 118(65).

c) o zbiorach owsa

$\text{♩} = 66$



Wy-le-taj, so - ko - le, da nie za - baw - liaj się,
oi ra - no ra - no, da nie za - baw - liaj(się).

[16"] $\text{♩} = 108$ (*Ekspressione*)



O - i, lèk, sa - ka - le, ne - si - vè - lin - ki, //
in sa-va ge - gu - lì pa - si - sku - bin - ki,
o - i vè - lus vè - lus, vè - lus va - ka - rè(lis).

Przykład 5. Pieśń z tekstem polskim Wyletaj, sokole, da nie zabawliaj się i litewskim Oi lèk sakale, nesivèlinki. Sygn. KTR 117(121) i LLD VI 433.

2. Pieśni obrzędów kalendarzowych

a) łałynki

$\text{♩} = 94$

Dzień dob - ry, pa - ni - czu, na smo - la - nym bi - czu,
oi wi - na, wi - na, wi - na zie - lo - na.

$\text{♩} = 108$

Vai, a - n dva - ro, a - n di - džio - jo, vy - ne - lis vy - no ža - lia - sai.

Przykład 6. Pieśń z tekstem polskim *Dzień dobry, paniczu, na smolanym biczu* i litewskim *Vai an dvaro, an didžiojo*. Sygn. LTR 4562(24) i KTR 143(9).

3. Pieśni młodzieżowe

[26"]

Czer - wo - na ró - ża bia - ły kwiat, czer - wo - na ró - ża bia - ły kwiat.

Oi, jo-jau jo-jau, dū-mo-jau, oi, jo-jau jo-jau, dū-mo-jau,
da-jo-jau dva-re-li, da-jo-jau dva-re-li, da-jo-jau dva-re-li, su-sto-jau.

Przykład 7. Pieśń polska Czerwona róża, biały kwiat (Zakwitła róża trojaka)
i litewska Oj jojau, dūmojau. Sygn. ZUSM I 1, s. 127 i KTR 3(119).

[32''] ♩ = 73
[C] U mei ma-my przed siä - nio sto-je li-pa zie-lo - na,
a na tej li - pie są se-ro-kie liś-ćie, trzej ptaś-ko-wje spie - wa - jö,
a na tej li - pie są se-ro-kie liś-ćie, trzech ptaś-ko-wje spie - wa - jö.
A- nam šo - ne e - že - ro bal - ta lie - pa sto - vė - jo.
O toj lie - pe - lėj, o toj bal - to - joj trys paukš-tu - kės čiul - bė - jo.

Przykład 8. Pieśń z tekstem polskim U mei mamy przed siänio stoje lipa zielona i litewskim Anam šone ežero. Sygn. SPH (p) 263 i KTR 5(38).



Przykład 9. Pieśń polska *Żeby ja wiedziała, że za mężem licha* i litewska *Bijūnėlis žalias, bijūnėlis gražus*. Sygn. KTR 178(56) i LLD X 160 = LTR 3471(11).

Largo ♩ = 56

Na po - lu li - pa, pod li - pą wo - da,
 tam sto - ja - ła dzi - wczy - ne - czka psie - kna u - ro - da.
 Ant kal - no gluos - nys, pa - kal - nėj šul - nys, // ten sto - vė - jo mer - gu - žė - lė
 pa - ti sau vie - na.

Przykład 10. Pieśń polska *Na polu lipa, pod lipą woda* (Oj z góry, z góry jadą mazury) i litewska *Ant kalno gluosnys, pakalnėj šulnys*. Sygn. SPK II 2(495) i LLD X 216 = LTR 3651(76).

[12"] *Żywo*

Tu - man, tu - man na do - li - nie, oj, joj, joj,

sze - ro - ki liść na ka - li - nie, oj, joj, joj, joj, joj, joj, joj,

sze - ro - ki liść na ka - li - nie, oj, joj, joj, joj, joj.

♩ = 108

Kas su - ba - tos va - ka - rė - lį, oi oi oi,

py - niau rū - tų vai - ni - kė - lį, oi oi oi oi oi oi oi, // oi.

Przykład 11. Pieśń polska *Tuman tuman na dolinie, oj, joj, joj* (Szemrze deszczyk po olszynie, oj, oj, oj) i litewska *Kas subatos vakarėlį, oi oi oi*. Sygn. ZUSM I 1, s. 230 i KTR 125(77).

Wersja I

$\text{♩} = 69$

1. Za je-zio-re-ńkiem, za by-strą wo-dą zbie-ra-ła Ka - sia dro-bne ja-go-dy.
We li wej la la, wej li wej la la zbie-ra-ła Ka - sia dro-bne ja-go-dy.

Wersja II

$\text{♩} = 73$

1. Za je-zio-re-ńkiem, za by-strą wo-dą zbie-ra-ła Ka-sia dro-bne ja-go-dy.
Oj li oj li la, oj li oj li la zbie-ra-ła Ka-sia dro-bne ja-go-dy.

$\text{♩} = 104$

Kai aš tu-rė - jau kai-mi mer-ge - lį, ė-jau lan-ky - ti kas va-ka-rė-lį,
oi ly-lia ly - lia, ram-ta dra-lia ly - lia, ė-jau lan-ky - ti kas va-ka-rė-lį.

Przykład 12. Pieśń z tekstem polskim *Za jeziorzeńkiem, za bystrą wodą i litewskim Kai aš turėjau kaimi mergelį*. Sygn. PPLP, p 59 i LLD X 353 = LTR 3988(108).

Adagio ♩ = 108

Je-kiem jo sed do swo - ji dzi-wczy-ny si - cioł nie - siunc wy-so-ko,
u - na za mno o - kan-kiem wyj - rza - ła cym nie u - sed da-le-ko.

Iškilmingai

Kad aš jo - jau per ža-lią gi - re-lę, aukš-tai švie - tē mē-nu-lis,
liū-liu liū - liu, liū-liu liū-liu liū-liu, aukš-tai švie - tē mē-nu-lis.

Przykład 13. Pieśń polska *Jekiem jo sed do swoji dziwczyny* i litewska *Kai aš jojau per žalią girelę*. Sygn. SPK II 1(215) i LT II 89.

♩ = 210

Wscho - dzi - ło sło - ne - czko spo - za o - bło - czków.

Oj tak, oj tak, spo - za o - bło - czków, // błocz - (ków).
 Oj tak tak, oj tak tak, spo - za o - bło - czków, // błocz - (ków).

1. 2.

Allegretto

Te - kė - jo sau - le - lė pro de - be - sė - lj, vai tai, vai tai,

pro de - be - sė - lj, vai tai tai, vai tai tai, pro de - be - sė(lj).

Przykład 14. Pieśń polska *Wschodziło słońce spoza obłoczków* i litewska *Tekėjo saulelė pro debesėlj*. Sygn. PPLP, s. 56 i ČLLD 87.

4. Ballady

$\text{♩} = 88$

[#6] Czar-na ro - la, czar-na ro - la, nie o - ra - na, tam cho - dzi - ła

Ju - li - ja - na, tam cho - di - ła Ju - li - ja(na).

$\text{♩} = 96$

Pa Var - ša - va ly - gius lau - kus ten u - lio - ja U - li - jo - na,

ten u - lio - ja U - li - jo - na.

Przykład 15. Pieśń w języku polskim *Czarna rola, nie orana, tam chodziła Julijana* (Pod Podolem/Na Podolu biały kamień, Podolanka siedzi na nim) i litewskim *Po Varšava lygius laukus ten ulioja Ulijona*. Sygn. KTR 119(72) i KTR 58(140).

W uzupełnieniu chciałbym zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt powiązań między polską i litewską tradycją pieśniową. Mam tu na myśli pewnego rodzaju parodie tekstów piosenek, w których jako osobne epizody pojawiają się naprzemiennie teksty litewskie i polskie. Zjawisko można zaobserwować wyłącznie w historycznym repertuarze prezentowanym przez dwujęzycznych litewsko-polskich śpiewaków z Wileńszczyzny. W taki sposób śpiewają tylko podczas świąt i po wypiciu odpowiedniej ilości piwa lub czegoś mocniejszego¹:

¹ Sygn. KTR 77(37) i MFA A 48(14).

$\text{♩} = 76$

Oi tu O - nyt, O - ny - tè - le, za - fun - duj mnie pi - wo,

o O-ny - tè pa - si - pū - tus pa - trzy na mnie kszy - wo.

1. Oi tu Onyt, Onytėle, zafunduj mnie piwo,
O Onytė pasipūtus patrzy na mnie krzywo.
2. Powiedz luba, powiedz moja, powiedz, širdis mano,
Ar neilgu tau be manęs, tu, mano kvietkele.
3. Oi kaip ilgu, božės mój, negaliu kentėti,
Jak ja ciebie nie zobaczę – net man širdis skauda.
4. Oi tas alus alutėlis, z jęczmenia zrobionas,
Ir dėl žmonių palinksmybės chmieliu doložonas.
5. Šiandien gersim, baliavosim, būdzie nam wesoło,
Rytoj sirgsim, pagiriosim – wezmiem się za głowę.

Czy też w innej wersji:

$\text{♩} = 78$

1. Ja sie - dzia - ła wo - gro - decz - ku terp ža - lių rū - te - lių,

roz-ma-wia - łem z dziew-czy - necz - ką daug mei-lių žo - de - lių, // del(ių).

1. Ja siedziąta w ogradecku terp žalių rūtelių,
Rozmawiałem z dziewczyneczką daug meilių žodelių.

2. *Oi mergyte, mergužėle, pójdzmy my na polu,
Pažiūrėsim, mergužėle, jaka twoja dolia.*
3. *Oi aluti, alutėli, z jėczmenia zrobiony,
O kad mes jo paragautum – chmielu dołożony.*

Zakończenie

W podsumowaniu chciałbym sformułować następujące perspektywy i istotne pytania dla badań porównawczych nad litewskimi i polskimi pieśniami ludowymi, które dotychczas nie zostały uwzględnione:

a) w celu odkrycia większej ilości podobieństw między pieśniami litewskimi i polskimi i, być może, zidentyfikowania innych elementów niż dotychczas ustalone, konieczne wydaje się przeanalizowanie wielu publikacji źródłowych oraz rękopisów czy zapisów archiwalnych;

b) należałoby określić stopień powiązania tych pieśni z lokalną tradycją (czy są to melodie powszechnie znane, czy regionalne);

c) istotne wydaje się zbadanie regionalnej dystrybucji pieśni i dokonanie porównań pod względem ilościowym i melogeograficznym;

d) brak jest szczegółowych informacji na temat rozprzestrzeniania się aktualnych pieśni poza Litwę i Polskę (Białoruś, Ukraina, Słowacja, Czechy, Niemcy itd.);

e) interesujące byłoby sprawdzenie, czy prowadzone są badania porównawcze nad związkami polskich pieśni ludowych z pieśniami z innych (oprócz Litwy) krajów sąsiednich.

Powyższe problemy wymagałyby przygotowania w Polsce wspólnego projektu systematycznych badań porównawczych naszych pieśni, w ramach którego możliwe byłoby połączenie sił litewskich i polskich etnomuzykologów, istotne wydaje się także przetłumaczenie wyników istniejących badań na język polski oraz ich opublikowanie.

Skróty

- AFT Archiwum Fonograficzne im. Mariana Sobieskiego Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Taśmy magnetofonowe
- AF Archiwum Fonograficzne im. Mariana Sobieskiego Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Zapisy utworów słowno-muzycznych
- ZUSM Archiwum Fonograficzne im. Mariana Sobieskiego Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Zapisy utworów słowno-muzycznych
- ČLLD Čiurlionytė, Jadvyga 1955: Lietuvių liaudies dainos [Litewskie pieśni ludowe]. Rinktinė. Vilnius
- ČtDzM Četkauskaitė, Genovaitė (red.) 1981: Dzūkų melodijos [Melodie dzukuskie]. Vilnius
- KLF Archiwum Folkloru Muzycznego Instytutu Muzykologii Litewskiej Akademii Muzycznej, Wydział Etnomuzykologii. Nagrania audio
- KTR Archiwum Folkloru Muzycznego Instytutu Muzykologii Litewskiej Akademii Muzycznej. Wydział Etnomuzykologii. Rękopisy
- LLD VI Lietuvių liaudies dainynas. Darbo dainos, t. 6: Rugiapjūtės, avižapjūtės ir grikių rovimo dainos, kn. 1 [Litewski śpiewnik ludowy. Pieśni robocze, tom 6. Pieśni o żniwach żyta, owsa i zrywaniu gryki, t. 1]. Ed. by V. Misevičienė. Vilnius 1993.
- LLD X Lietuvių liaudies dainynas, t. 10: Jaunimo dainos. Meilės dainos, kn. 1. [Litewski śpiewnik ludowy, t. 10: Piosenki młodzieżowe. Piosenki miłosne, t. 1]. Ed. by N. Laurinkienė. Vilnius 1995
- LT II Lietuvių tautosaka. Dainos, raudos, t. 2: [Litewski folklor. Pieśni, lamenty, t. 2]. Vilnius 1964
- LTR Zbiory rękopisów folklorystycznych Instytutu Literatury Litewskiej i Folkloru
- MFA A Archiwum Folkloru Muzycznego Wydziału Etnomuzykologii Instytutu Muzykologii Litewskiej Akademii Muzycznej. Fundusz Kaset Audio
- PPLP Pieśni i przyśpiewki ludowe Pogranicza. Wydawnictwo ZF, Suwałki, 1998.
- SPH Stęszewski, Jan: 1965: „Problematyka historyczna pieśni Kurpiowskich”. Dysertacja doktorska. Warszawa.
- SPK Skierkowski, Władysław: Puszcza Kurpiowska w pieśni, cz. 2, zeszyt 1 – Płock, 1928; zeszyt 2. Płock – 1933; zeszyt 3 – 1934.

Literatura cytowana

- Četkauskaitė, Genovaitė (red.) 1981: *Dzūkų melodijos* [Melodie dzukskie]. Vilnius.
- Čiurlionytė, Jadvyga 1955: *Lietuvių liaudies dainos* [Litewskie pieśni ludowe]. Rinktinė. Vilnius.
- Juzala-Deprati, Gustaw 2003: *Musik des litauisch-polnischen Grenzgebietes*. W: *Ethnic relation and musical folklore*. Red. R. Astrauskas. Vilnius, 97–103.
- Juzala-Deprati, Gustaw 2003a: *Aukštaičių-lenkų liaudies dainų melodijos* [Melodie ludowych pieśni Polaków z Auksztoty]. „Lietuvos Muzikologija”, t. 4, 144–152.
- Juzala-Deprati, Gustaw 2006: *Historyczne i socjolingwistyczne uwarunkowania kultury pograniczy polsko-litewskich*. W: *Przestrzeń społeczno-ekonomiczna Europy środkowo-wschodniej*. Red. J. Górecki. Kraków, 30–45.
- Juzala-Deprati, Gustaw 2007: *Polskie i litewskie kolędy wiosenne. Obrzęd, gatunek, paralele*. W: *Baltijos regiono istorija ir kultūra: Lietuva ir Lenkija. Karinė istorija, archeologija, etnologija*. Klaipėda: Klaipėda University Publishers, 171–182.
- Juzala-Deprati, Gustaw 2007a: *Semiotyka folkloru muzycznego pograniczy polsko-litewskich*. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Archeologii i Etnologii PAN.
- Juzala-Deprati, Gustaw 2010: *Of research into Easter well-wishing carols in Poland and Lithuania*. W: *Traditional Musical Cultures in Central-Eastern Europe. Ecclesiastical and Folk Transmission*. Red. P. Dahlig. Warsaw, 115–140.
- Juzala-Deprati, Gustaw 2010a: *Historia w pieśniach ludowych pograniczy polsko-litewskich*. „Europa Orientalis. Studia z dziejów Europy Wschodniej i Państw Bałtyckich”, t. 1, 91–104.

- Juzala-Deprati, Gustaw 2010b: *Social Descent and the Songs' Repertoire on the Polish-lithuanian Borderlands*. „Ethnologia Polona”, t. 27, 125–132.
- Juzala-Deprati, Gustaw 2013: *Semantyka kolęd wiosennych. Studium folklorystyczno-etnomuzykologiczne*. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Archeologii i Etnologii PAN.
- Sliužinskas, Rimantas 1998: *Dudy w folklorze litewskim*. „Muzyka”, nr 3 (170), 113–118.
- Sliužinskas, Rimantas 2004: *Pietryčių Lietuvos lenkų liaudies dainos*. [Polskie pieśni ludowe z południowo-wschodniej Litwy] *Tautinių mažumų tautosaka*. „Tautosakos darbai”, t. XX (XXVII), 237–263.
- Sliužinskas, Rimantas 2006: *Lietuvių ir lenkų liaudies dainų sąsajos* [Związki między litewskimi i polskimi pieśniami ludowymi]. Monography. Klaipėda: Klaipėda University Publishers.
- Sliužinskas, Rimantas 2007: *Paralele historyczne między źródłami litewskich i polskich pieśni ludowych i perspektywa badań porównawczych*. W: *Baltijos regiono istorija ir kultūra: Lietuva ir Lenkija. Karinė istorija, archeologija, etnologija*. Acta Historica Universitatis Klaipėdensis XV. Klaipėda: Klaipėda University Publishers, 253–262.
- Sliužinskas, Rimantas 2008: *Polskie pieśni ludowe na Litwie. Ankieta i porady metodyczne dla krajoznawców*. Klaipėda: Klaipėda University Publishers.
- Sliužinskas, Rimantas 2009: *Sytuacja samookreślenia tożsamości narodowej w mieście Kłajpeda: aspekty społeczne i narodowościowe (druga połowa XX w. – początek XXI w.)*. W: *Pamięć i historia* (Olsztyn, Kaliningrad, Kłajpeda). Red. Tomasz Chrzanowski, Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, 96–107.
- Sliužinskas, Rimantas 2009a: *Links between Lithuanian and Polish Folk Songs: Comparative Typological Research Studies*. „Europa Orien-

talis. *Studia z dziejów Europy Wschodniej i Państw Bałtyckich*”, t. 1, 51–64.

Sliužinskas, Rimantas 2015: *Edward Gizewiusz (1798–1880) i Gustaw Gizewiusz (1810–1848) w etnologii litewskiej*. W: *Musicologica Wratislaviensia 12: Etnomuzykologia na przełomie tysiącleci: historia, teoria, metodologia / Етномузикологія на зламі тисячоліть: історія, теорія, методологія*. Red. Zbigniew Jerzy Przerembski. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 133–145.

Sliužinskas, Rimantas 2017: *Baltų ir slavų liaudies dainų sąsajos [Związki między bałtyckimi i słowiańskimi pieśniami ludowymi]: „Sėskis, sėsite, sėskis, jaunoji”*. W: *Tradicija ir dabartis. Tradition & Contemporarity*, t. 12. Red. R. Sliužinskas & H. Pshenichkina. Klaipėda: Klaipėda University Publishers, 31–60.

Sliužinskas, Rimantas 2018: *Oskar Kolberg and his Significance for the Emergence of Lithuanian Folkloristics*. W: *The Kolbergs of Eastern Europe*. Red. Bożena Muszkalska. Eastern European Studies in Musicology. Ed. by Maciej Gołąb. Vol. 9. Berlin: Peter Lang, 17–30.

Слюжинскас, Римантас 2015: *Польско-литовские музыкальные параллели в свете балто-славянских сравнительных исследований. „Вопросы Этномузыкознания. Российская академия музыки имени Гнесиных”*, nr 2 (11), 90–101.

Слюжынскас, Римантас 2020: *Асаблівасці мелодыкі літоўскіх (дзукскіх) калядак: матэрыялы для параўнальных даследаванняў*. W: *Беларускі Фальклор. Матэрыялы і даследаванні. Зборнік навуковых прац. Нацыянальная Акадэмія Навук Беларусі, Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапівы, Выпуск 7*. Мінск: Беларуская Навука, 268–283.

SUMMARY

Relations between Lithuanian and Polish Folk Songs: An Overview

Studying the history of Lithuanian and Polish folk music (and Baltic and Slavic music more broadly) is perhaps the most challenging part of understanding how the folk melodies of our countries are connected to those of other historically related and intertwined nations and cultures. To reveal these connections in a variety of ways, much more work remains to be done by (I hope) a new generation of Lithuanian and Polish ethnomusicologists. I believe that they will be increasingly closely linked by joint research projects and will be interested in more active and consistent cooperation within the common space of the European Union, making for a more optimal exchange of their research results. This is a necessary condition for comprehensive comparative ethnomusicological research, with all necessary prerequisites already in place to fully realize its scientific potential.

The connections between Lithuanian and Polish folk songs are noticeable in many ways including analogous threads of song lyrics, the lyrics themselves, melo-rhythmic arrangements of melodies, or even identical melodies. There are still many undiscovered elements here that we – Lithuanian and Polish ethnomusicologists – should discover together. In this article, several identical melodies of Lithuanian and Polish folk songs are presented, together with their research perspectives. Developing a joint project in Poland for the systematic comparative study of our songs would provide an excellent opportunity to unite the expertise of Lithuanian and Polish ethnomusicologists.

Keywords: ethnomusicology, comparative musicology, Polish-Lithuanian folk music relations, music traditions on cultural borderlands.